

pražský
studentský
summit

DELEGÁTŮV PRŮVODCE

Delegátův průvodce UNEA

Jáchym Gregor

jachym.gregor@amo.cz

AMO.CZ

Úvodní slovo

Vážené delegátky, vážení delegáti,

před sebou máte Delegátova průvodce UNEA, který vás postupně zasvětil do základních informací ohledně OSN, Environmentálního shromáždění OSN (UNEA) a Programu OSN pro životní prostředí (UNEP). V neposlední řadě vám prozradí, na co se můžete letos těšit na vámi simulované UNEA Pražského studentského summitu.

Čeká vás náročná, ale i zábavná a poučná práce diplomatů, která vyžaduje pevné nervy, umění tvrdě si hájit vlastní názor, ale občas i daleko větší tnost – ze svých postojů slevit a spolu s ostatními dojít ke kompromisu.

Sami zjistíte, že problémy spojené s životním prostředím často stojí v pozadí největších krizí dnešního světa a jejich úspěšné řešení vyžaduje stejné, možná i větší úsilí a schopnosti než při řešení oněch krizí samotných.

Doufáme, že informace z tohoto dokumentu vás vybaví potřebnými znalostmi o fungování UNEA na summitu. Přejeme vám mnoho úspěchů při jednáních a doufáme, že pro vás účast na tomto projektu bude nejen skvělou zkušeností, ale i nezapomenutelným životním zážitkem.

Na viděnou v UNEA.

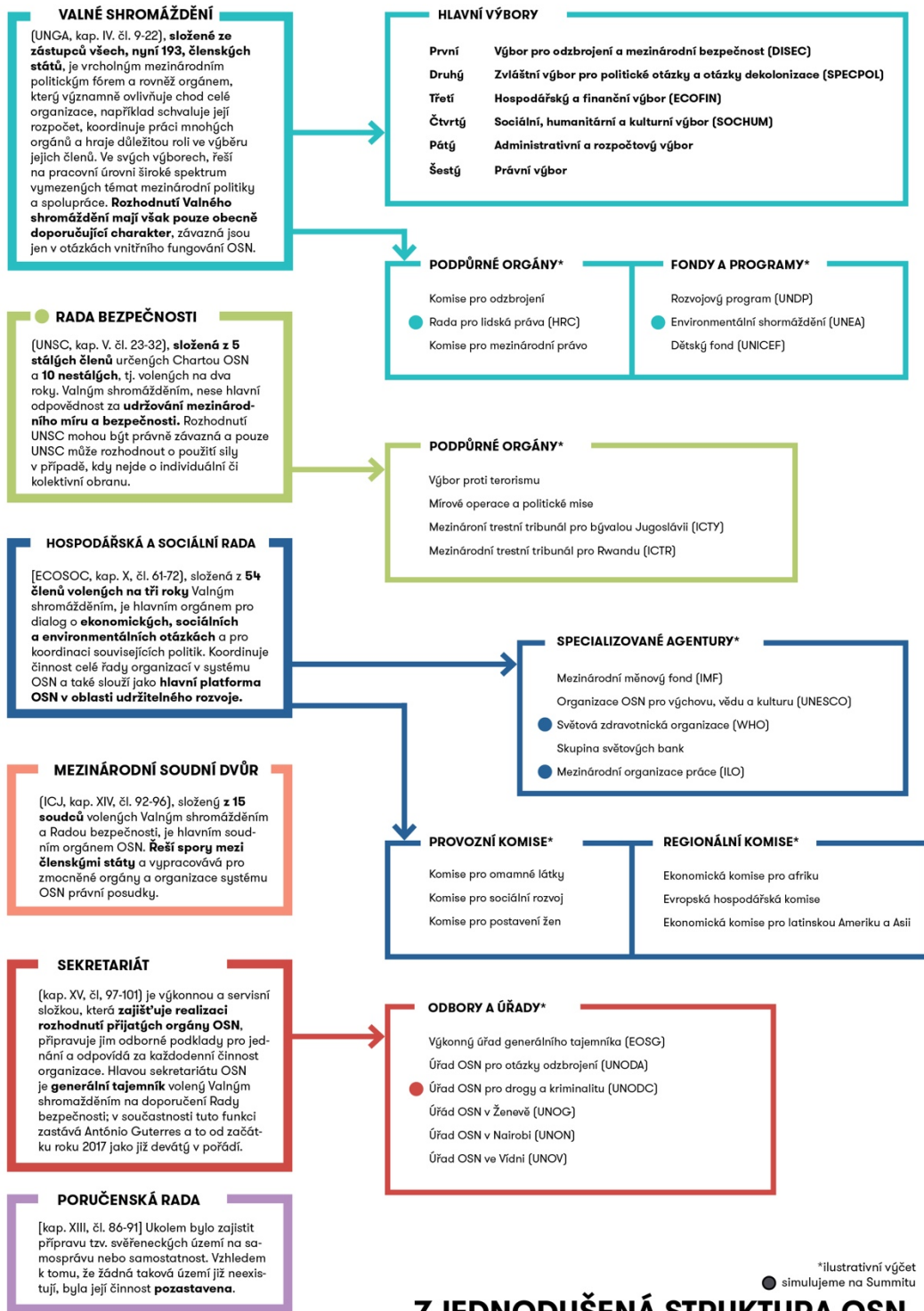
Vaše předsednictvo

Alice Schreiberová, Kristína Zavodníková, Patricie Vanická,
Magdalena Štoková, Vojtěch Kozel a Jáchym Gregor

1 Organizace spojených národů

Organizace spojených národů (OSN) vznikla v roce 1945 a jedná se o nejvýznamnější světovou mezinárodní organizaci, jejímž cílem je udržovat mezinárodní mír a bezpečnost, rozvíjet přátelské vztahy mezi národy, podporovat lidská práva a usilovat o mezinárodní spolupráci při řešení globálních otázek a problémů.¹ Činnost OSN se v posledních letech zaměřuje na vytvoření udržitelnějšího světa, což organizace v roce 2015 zabudovala i do svých klíčových strategií, a to do *Agendy 2030* a *Cílů udržitelného rozvoje*.²

Základním dokumentem Organizace spojených národů je *Charta OSN*,³ která upravuje cíle a zásady (kap. I, čl. 1–2), členství (kap. II, čl. 3–6), strukturu a fungování organizace. Svou činnost OSN vykonává zejména skrze šest hlavních orgánů ustanovených v *Chartě OSN* (kap. III, čl. 7),⁴ z nichž každý má svou důležitou roli při naplňování jejích cílů.

2 Environmentální shromáždění OSN (UNEA)

Environmentální shromáždění OSN (United Nations Environment Assembly, dále UNEA) je nejvyšším orgánem Programu OSN pro životní prostředí (dále UNEP), jenž plní roli globální autority v otázkách životního prostředí. Setkání UNEA se poprvé uskutečnilo v roce 2014 poté, co se členské státy OSN na konferenci v Riu de Janeiru s názvem Budoucnost, kterou chceme (Future We Want) dohodly na posílení role UNEP v rámci mezinárodní správy životního prostředí. UNEA tak nahradila do té doby každoročně zasedající Řídící radu UNEP a Globální fórum ministrů životního prostředí.⁵

Shromáždění se koná každé dva roky v sídle UNEP v keňském Nairobi, kam se sjíždí ministři životního prostředí z celého světa, aby se společně věnovali nejpalčivějším problémům globálního ekosystému. Členství je zde univerzální, což znamená, že se jednání může zúčastnit každý ze 193 států OSN. Zatím proběhlo

2.1 Vnitřní struktura UNEA

UNEA se vnitřně člení na byro a výbor stálých představitelů. Oba tyto orgány fungují v průběhu celého roku.

Byro sestává z osoby prezidenta (předsedy), osmi viceprezidentů a reportéra. Všichni jsou voleni na konci každého shromáždění UNEA, a to s mandátem na následující dva roky. Pozice jsou z důvodu rovnoměrného zastoupení rozděleny mezi všechny světové regiony. Hlavním úkolem byra je připravovat shromáždění UNEA a následně dohlížet na jeho průběh.

Výbor stálých představitelů je mezivládní těleso složené z akreditovaných zástupců států při UNEP (většinou velvyslankyň a velvyslanců), jež se schází na pravidelných schůzích každého čtvrt roku. Výbor se schází za účelem projednání dílčích otázek, dále přebírá rozhodnutí UNEA, kontroluje jejich plnění a předjednáva rezoluce a rozhodnutí, která se dojednávají a přijímají na dalším nejbližším shromáždění UNEA.¹⁰

K dosažení rozhodnutí o záležitostech týkajících se shromáždění jsou svolávána společná zasedání obou orgánů. Tato jednání posilují spolupráci a transparentnost při rozvoji a fungování shromáždění

pět setkání UNEA, a to v letech 2014, 2016, 2017 a 2019. V roce 2021 setkání proběhlo v online režimu a jeho fyzická podoba se uskutečnila v roce 2022.⁶ UNEA stanovuje priority globální environmentální politiky a vytváří mezinárodní právo životního prostředí. Prostřednictvím svých rezolucí a výzev k akci tak ukotvuje svou vedoucí roli a urychluje mezivládní akci v oblasti životního prostředí.⁷

UNEA se aktuálně připravuje na své 6. setkání, které se uskuteční již v březnu 2024. Tématem bude „efektivní, inkluzivní a udržitelná mnohostranná opatření pro řešení změny klimatu, ztráty biologické rozmanitosti a znečištění životního prostředí“⁸. V současné době se státy vyjadřují k návrhu ministerské deklarace, zaslané prezidentem UNEA členskými státům, která by se měla v březnu schválit.⁹

a je během nich rovněž definován a přijat jeho program a struktura.¹¹

Za praktické fungování těchto řídicích orgánů je odpovědný **sekretariát řídicích orgánů**, který organizuje a obsluhuje všechna jejich jednání. Sekretariát představuje i hlavní komunikační kanál mezi vládami a zúčastněnými stranami a koordinuje vztahy UNEP s jeho stálými misemi a ministerstvy životních prostředí. **Oddělení pro občanskou společnost** má v kompetenci udržování partnerství s hlavními skupinami a zainteresovanými stranami s cílem zajistit transparentnost a začlenění do rozhodovacího procesu v UNEP. Jeho cílem je spolupracovat s organizacemi občanské společnosti, jako jsou neziskové organizace a sdružení, a tím legitimizovat mandát UNEP. Toto oddělení tak vokalizuje hlasy těch, kterých se politiky životního prostředí přímo dotýkají.¹²

2.2 Vnitřní struktura UNEA

Během jednání se nejprve řeší předchozí závazky a stav plnění a hospodaření, následně se jedná o nové agendě. Výsledkem Shromáždění je vícero schválených **rezolucí** týkajících se široké škály environmentálních problémů i programového a finančního plánu UNEP na další roky. Tyto rezoluce předkládají státy a ještě

před jejich projednáním na samotném UNEA je diskutuje a upravuje Otevřený výbor stálých zástupců.¹³

Kromě rezolucí schvaluje UNEA také **ministrské deklarace** (Ministerial Declaration).¹⁴ Během každého Shromáždění vzniká jedna deklarace týkající se ústředního tématu daného UNEA, v níž zástupci států vysvětlují globální význam tématu a vyjadřují svůj úmysl problém řešit. Deklaraci utváří svými nápady a podněty i jednotlivé státy a další zúčastněné strany.¹⁵

Rezoluce jsou právně nezávazné a jsou schvalovány v souladu s jednacím řádem, který je přijat na začátku každého jednání pléna UNEA. Oficiálně

se rozhoduje na základě prosté většiny hlasů,¹⁶ nicméně vzhledem k nezávaznosti rezolucí panuje, tak jako v jiných orgánech OSN, snaha o konsensuální rozhodnutí, tedy o naprostou shodu. Z toho důvodu se jednání často protáhnou až do noci.

Právě takového zasedání UNEA se ve zjednodušené podobě budete moci v tomto roce v rámci simulace UNEP zúčastnit. Stejně jako ve skutečné UNEA vás čeká schvalování rezolucí k vybraným tématům. Zatímco v reálné UNEA jsou návrhy dokumentů připraveny již před konferencí, na Summitu je všechno na vás.

3 Program OSN pro životní prostředí (UNEP)

Otázka ochrany životního prostředí se v posledních desetiletích dostala do popředí mezinárodních i národních politik a stala se jedním z určujících faktorů při jejich formování. V roce 1972 Valné shromáždění OSN svolalo do Stockholmu Konferenci o lidském životním prostředí (UN Conference on the Human Environment), která se stala skutečným milníkem na poli této agendy.¹⁷

Nejenže ochranu životního prostředí prohlásila konference za významný problém, který má vliv na blahobyt obyvatel planety, jejím hlavním výstupem bylo zejména vytvoření speciálního orgánu OSN, jehož agenda se měla zabývat právě environmentální politikou.¹⁸ Tento orgán se nazývá **Program OSN pro životní prostředí** (United Nations Environment Programme, dále UNEP) a sídlí v keňském hlavním městě Nairobi, které je zároveň jedním ze čtyř sídel OSN.¹⁹ Jak jste již nejspíš vypočetli, v roce 2022 UNEP oslavil své **50. výročí**.²⁰

UNEP je program zabývající se širokou škálou aktivit: vědeckou činností, přípravou politik a jednotlivých opatření, šířením osvědčených postupů mezi státy nebo pomocí ohroženým státům. Mezi jeho úspěchy patří mimo jiné podpora využití solární energie formou půjček, koordinace spolupráce

při ochraně ozonové vrstvy a následná Vídeňská úmluva pro ochranu ozonové vrstvy z roku 1985, jejíž prováděcí protokol – **Montrealský protokol o látkách poškozujících ozonovou vrstvu** – podepsaný 196 státy světa, zakázal produkci a používání téměř 100 chemických látek.²¹

Na období 2022–2025 vydal Program **Střednědobou strategii (Medium Term Strategy**, dále jen „MTS“), ve které předkládá své vize, jak bojovat s aktuálními i budoucími krizemi a vysvětluje svou roli v tomto procesu. UNEP hodlá v tomto období koncentrovat svou pozornost na transformační opatření, která budou zaměřena na tři oblasti: **příčiny změny klimatu, ztráty biologické rozmanitosti a znečištění**.²²

Kvůli komplexitě těchto tří oblastí MTS dále systematizuje činnost UNEP do sedmi podprogramů:

1. činnost v oblasti **klimatické změny**;
2. činnost v oblasti **chemických látek a znečištění**;
3. činnost v oblasti **přírody**;
4. **vědní politika**;
5. **správa životního prostředí**;
6. **finanční a ekonomické transformace**;
7. **digitální transformace**.²³

4 Summit a UNEA

V letošním simulovaném Programu OSN pro životní prostředí bude zasedat 38 středoškolských zástupců jednotlivých zemí.

V průběhu roku se na celkově 5 přípravných setkáních budeme zabývat tématy, které vám přiblíží důležité environmentální problémy, přesahují však například i do lidskoprávních otázek.

Jelikož diplomatická jednání nejsou jen o vědomostech, ale i o vyjednávání a rétorice, bude nemalá část našeho společného programu věnována

umění argumentace, přednášení projevů, spolupráci v týmu či práci s odbornými zdroji.

Během jednání námi simulovaného Environmentálního shromáždění OSN budeme pracovat zejména s dokumenty typu rezoluce, tedy výstupy z jednání, jež vyjadřují názor a vůli shromáždění.

Vrcholem celého ročníku bude závěrečná konference, na které budete diskutovat, přesvědčovat a vyjednávat tak, aby právě vaše cíle byly naplněny. Budete mít možnost využít dovednosti, které v průběhu ročníku získáte, a především prožijete neopakovatelný zážitek. Minulé ročníky jsou toho důkazem a jsme přesvědčeni, že ten letošní nebude žádnou výjimkou.

4.1 Kontakty

- Společný email na předsednictvo: unea@amo.cz
- Alice Schreiberová: alice.schreiberova@amo.cz
- Kristína Zavodníková: kristina.zavodnikova@amo.cz
- Patricie Vanická: patricie.vanicka@amo.cz
- Magdalena Štoková: magdalena.stokova@amo.cz
- Vojtěch Kozel: vojtech.kozel@amo.cz
- Jáchym Gregor: jachym.gregor@amo.cz

Kliknutím na sem se můžete se připojit i do [Delegátské skupiny UNEA na Facebooku](#)

4.2 Užitečné odkazy

- Více o UNEA: About The UN Environment Assembly
- Vše o 6. shromáždění UNEA: Sixth session of the UNEA assembly
- Výroční zpráva UNEP za rok 2022, interaktivně: UNEP Annual Report 2022
- Informace o předešlém 5. setkání UNEA: Fifth session of the United Nations Environment Assembly
- Střednědobá strategie (MTS) UNEP pro roky 2022-2025: [K2100501-e.pdf \(unep.org\)](#)
- Cíle udržitelného rozvoje OSN: Home | Sustainable Development (un.org)

5 Zdroje

- 1 About Us. UN [online]. [cit. 2022-08-15]. Dostupné z: <https://www.un.org/en/about-us>
- ²2 Our work. UN [online]. [cit. 2022-08-15]. Dostupné z: <https://www.un.org/en/our-work>
- 3 Charter of the United Nations. United Nations [online]. [cit. 2022-08-15]. Dostupné z: <https://www.un.org/en/about-us/un-charter/full-text>
- 4 Main Bodies. United Nations [online]. [cit. 2022-08-15]. Dostupné z: <https://www.un.org/en/about-us/main-bodies>
- 5 Ministerstvo životního prostředí ČR. Orgány UNEP [online]. [cit. 2017-08-24]. Dostupné z: https://www.mzp.cz/cz/organy_unep
- ⁶6 Fifth session of the United Nations Environment Assembly - UNEA-5. UNEA [online]. [cit. 2022-08-10]. Dostupné z: <https://www.unep.org/environmentassembly/>
- 7 ABOUT THE UNITED NATIONS ENVIRONMENT ASSEMBLY. UNEA [online]. [cit. 2022-08-10]. Dostupné z: <https://www.unep.org/environmentassembly/about-united-nations-environment-assembly>
- 8 UNEA-6 Theme [online]. In: . [cit. 2023-07-16]. Dostupné z: <https://www.unep.org/environmentassembly/unea-6-theme>
- 9 INPUTS TO THE MINISTERIAL DECLARATION: UNEA-6 [online]. In: . [cit. 2023-07-16]. Dostupné z: <https://www.unep.org/environmentassembly/inputs-ministerial-declaration-unea-6>
- 10 Ministerstvo životního prostředí ČR. Orgány UNEP. [online]. [cit. 2018-08-24]. Dostupné z: https://www.mzp.cz/cz/organy_unep
- ¹¹11 ABOUT THE UNITED NATIONS ENVIRONMENT ASSEMBLY. UNEA [online]. [cit. 2022-08-10]. Dostupné z: <https://www.unep.org/environmentassembly/about-united-nations-environment-assembly>
- 12 SECRETARIAT OF GOVERNING BODIES AND STAKEHOLDERS. UNEA [online]. [cit. 2022-08-16]. Dostupné z: <https://www.unep.org/environmentassembly/sgbs>
- 13 The United Nations Environment Assembly's Role as a Governance Architect. IISD [online]. [cit. 2022-08-17]. Dostupné z: <https://www.iisd.org/articles/unea-governance>
- 14 Fifth session of the United Nations Environment Assembly - UNEA-5. UNEA [online]. [cit. 2022-08-10]. Dostupné z: <https://www.unep.org/environmentassembly/>
- 15 INPUTS TO THE MINISTERIAL DECLARATION: UNEA 5. UNEA [online]. [cit. 2022-08-17]. Dostupné z: <https://www.unep.org/environmentassembly/inputs-ministerial-declaration-unea-5>
- 16 Rules of Procedure of the United Nations Environment Assembly of the United Nations Environment Programme. UNEP [online]. [cit. 2018-07-28]. Dostupné z: <https://wedocs.unep.org/bitstream/handle/20.500.11822/14053/Revised%20RULES%20OF%20PROCEDURE.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- ¹⁷17 United Nations Conference on the Human Environment, 5-16 June 1972, Stockholm Background. United Nations [online]. [cit. 2022-08-16]. Dostupné z: Conferences | Environment and sustainable development | United Nations

18 UNITED NATIONS. Declaration of the United Nations Conference on the Human Environment [online]. Stockholm, 1972 [cit. 2022-08-15]. Dostupné z: <http://www.un-documents.net/unchedec.htm>

19 UNEP. About UN Environmental Programme [cit. 2022-08-15]. Dostupné z: <https://www.unep.org/about-un-environment>

20 About UNEP @50. UNEP 50 [online]. [cit. 2022-08-10]. Dostupné z: <https://www.unep.org/50-years/about-unep50>

21 The Montreal Protocol: triumph by treaty. UNEP [online]. [cit. 2017-08-24]. Dostupné z: <https://www.unenvironment.org/news-and-stories/story/montreal-protocol-triumph-treaty>

22 For people and planet: the UNEP strategy for 2022–2025. UNEP 50 [online]. 2021, 22. 2. 2021 [cit. 2022-08-10]. Dostupné z: <https://www.unep.org/resources/policy-and-strategy/people-and-planet-unep-strategy-2022-2025>

23 Tamtéž

Pražský studentský summit

Pražský studentský summit je unikátní vzdělávací projekt existující od roku 1995. Každoročně vzdělává přes 300 studentů středních i vysokých škol o současných globálních tématech, a to především prostřednictvím simulace jednání čtyř klíčových mezinárodních organizací – OSN, NATO, EU a G20.

Asociace pro mezinárodní otázky

AMO je nevládní nezisková organizace založená v roce 1997 za účelem výzkumu a vzdělávání v oblasti mezinárodních vztahů. Tento přední český zahraničně politický think-tank není spjat s žádnou politickou stranou ani ideologií. Svou činností podporuje aktivní přístup k zahraniční politice, poskytuje nestrannou analýzu mezinárodního dění a otevírá prostor k fundované diskusi.

Jáchym Gregor

Autor je spolupracovníkem Asociace pro mezinárodní otázky a členem přípravného týmu Pražského studentského summitu.

Autor: Jáchym Gregor

Imprimatur: Alice Schreiberová, Anna Marie Podlipná

Jazyková úprava: Barbora Trčková, Tereza Hrachovcová

Sazba: Vilém Novohradský

Grafická úprava: Jaroslav Kopřiva

Faktická korektura: Anna Marie Podlipná

Vydala Asociace pro mezinárodní otázky (AMO) pro potřeby XXIX. ročníku Pražského studentského summitu.

© AMO 2023

Asociace pro mezinárodní otázky (AMO)

Žitná 27, 110 00 Praha 1

Tel.: +420 224 813 460

e-mail: summit@amo.cz

IČ: 65 99 95 33

www.amo.cz

www.studentsummit.cz